

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019

Kohti ammatillisen koulutuksen ja työelämän osaamistarpeiden parempaa kohtaantoa

Talouden noususuhdanne lisää paineita sekä työllisen työvoiman osaamisen ylläpitoon, että ammattitaitoisen työvoiman kouluttamiseen. Työelämän osaamistarpeet kasvavat nopeammin kuin niiden kehittämiseen suunnatut resurssit. Ammatilliselta koulutukselta edellytetään yhä räätälöidympiä yksilö- ja yrityskohtaisia palveluita. Tarve kasvaa erityisesti nopeavaikutteisille osaamisratkaisuille, kuten aikuisten muuntokoulutukselle sekä kohdennetulle koulutukselle, jossa voidaan hyödyntää tutkinnon osia pienempiä kokonaisuuksia.

Henkilökohtaistamisen kautta ammattitutkinto tai erikoisammattitutkinto on usein henkilölle sopivin tutkintovaihtoehto myös alalietutkintona. Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen selvästi perustutkintoja alhaisempia rahoituskertoimia tulisi tarkistaa, jotta niiden toteuttaminen olisi koulutuksen järjestäjän näkökulmasta taloudellisesti houkuttelevaa.

Ammatillisella koulutuksella on työelämän kehittämis- ja palvelutehtävä. Tässä onnistuminen edellyttää, että tutkimuksen ja kehittämisen näkökulma tunnustetaan ja tunnustetaan osaksi ammatillista koulutusta. Erityisesti pk-yritykset tarvitsisivat kehittämis- ja innovaatiotoiminnassaan ammatillisen koulutuksen palveluita ja resursseja. Tutkimus- ja innovaatorahoitus on mahdollistettava ammatilliselle koulutukselle. Nyt nämä resurssit suunnataan korkeakouluille.

Ammatillisen koulutuksen rahoituksen riittävyys turvattava

Ammatillisen koulutuksen rahoitus on supistunut vuoden 2012 tasosta yli 15 prosenttia. Uusien opiskelijoiden määrä on kuitenkin vuodesta 2014 kasvanut 25 000 opiskelijalla ja tutkinnon suorittaneiden määrä 9 000 opiskelijalla.

Valtionosuudeksi ja -avustukseksi ammatilliseen koulutukseen esitetään vuonna 2019 noin 803 M€. Kasvua on noin 29 M€ verrattuna vuoteen 2018. Tämä on rahoitusta, joka siirtyy työ- ja elinkeinoministeriöltä tutkintotavoitteisen työvoimakoulutuksen siirtyessä opetus- ja kulttuuriministeriön budjettiin. Koulutuksen järjestäjien samaa rahoitus ei käytännössä kasva.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry

Talousarviossa esitetyillä resursseilla ammatillinen koulutus ei kykene vastaamaan kaikkiin siihen kohdistuviin odotuksiin. Elinikäisen oppimisen palveluita pystytään tarjoamaan vain osalla niitä tarvitsevia. AMKE esittää vähintään 10 prosentin korotusta ammatillisen koulutuksen valtionosuuksiin kasvaviin koulutustarpeisiin vastaamiseksi.

Hankerahoitusten kohdentamisesta tarvitaan yhteistä vuoropuhelua

Meneillään on useita opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen rahoittamia ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanoa tukevia hankkeita. Kokonaiskuva siitä, miten eri hankkeet tukevat toisiaan ja yhteisen tavoitteen saavuttamista, ei kuitenkaan näyttäyty selkeänä. AMKE pitää tärkeänä, että hankekokonaisuuksien suunnitteluvaiheessa opetushallinto, koulutuksen järjestäjät, opiskelijat ja työelämä kävisivät yhdessä avointa vuoropuhelua ajankohtaisista kehittämistarpeista sekä muodostaisivat yhteistä tavoiteasetantaa.

Pienten ja lyhytkestoisten hankkeiden rahoittamisen sijaan opetus- ja kulttuuriministeriön tulisi koota ammatillisen koulutuksen kehittämishankkeita riittävän suuriksi ja pitkäkestoisiksi kokonaisuuksiksi. Tähän on myös Valtiontalouden tarkastusvirasto kiinnittänyt huomiota tarkastuskertomuksessaan (2018).

Keskijohtoa tuettava ammatillisen koulutuksen uudistuksen toimeenpanossa

Keskijohtoon kuuluvilla esimiehillä ja päälliköillä on kriittinen rooli ammatillisen koulutuksen uudistuksen toimeenpanossa. Heihin kohdistuu kuitenkin myös paljon paineita ja odotuksia sekä ylemmän johdon, että opetus- ja ohjaushenkilöstön suunnalta. AMKE esittää, että osana reformin toimeenpanon tukemista suunnattaisiin hankerahoitusta keskijohdon työn tukemiseen ja osaamisen kehittämiseen.

Opintopolun kehittäminen tarvitsee panostusta

Valtakunnallinen opintopolku -järjestelmä ei vastaa jatkuvan haun ja tutkintoa pienemmän koulutustarjonnan haun tarpeisiin, mikä on johtanut siihen, että hakujärjestelmiä kehitetään jokaisessa oppilaitoksessa. Tämä vie resursseja eikä ole asiakaslähtöistä. AMKE toivoo panostuksia opintopolun nopeaan kehittämiseen ja ohjaamiseen sen keskitettyyn käyttöön.

Koulutuksen järjestäjälle raportit KOSKI-järjestelmään siirretyistä tiedoista

Opetus- ja kulttuuriministeriö on ilmoittanut, että se tulee käyttämään KOSKI-järjestelmän ajanjakson 1.1.-31.10.2018 opiskelijavuositietoja vuoden 2019 rahoitusta koskevaa suoritepäätöstä tehtäessä. Siirrettävien tietojen oikeellisuuden varmistamiseksi AMKE esittää, että KOSKI-järjestelmään laaditaan kiireesti koulutuksen järjestäjille koontiraportteja heidän palveluun viemistään tiedoista. Koulutuksen järjestäjillä ei ole mitään mahdollisuutta tarkistaa tietoja opiskelija kerrallaan, kun siirrettäviä tietoja on tuhansia.

Lisätietoja:

Asiantuntija Satu Ågren, satu.agren@amke.fi p. 040 772 3234

Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry on 84 koulutuksen järjestäjän valtakunnallinen etujärjestö. AMKEN jäsenet kouluttavat 96 % kaikista ammatillisen koulutuksen opiskelijoista.